

รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*

A COLLABORATIVE PARTNERSHIP MODEL FOR PROMOTING CAREER DEVELOPMENT AMONG PRIVATE VOCATIONAL EDUCATION STUDENTS UNDER THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

ชฎาพร ไชยวังราช*, นเรศ ชันธะรี, ชวนคิด มะเสนะ, ไพวัลย์ โคตรตะ, สมฤทัย เต่าจันทร์

Chadaporn Chaiwangrat*, Chuankid Masena, Somruethai Taochan, Narech Khantharee, Paiwan Kotta

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อุบลราชธานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani, Thailand

*Corresponding author E-mail: Chadporm.CG65@ubru.ac.th

*Tel: 083-220-8118

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน วิจัยแบบR&D มีการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนา ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูอาจารย์ 370 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์ผู้บริหาร 9 คน) ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบและตรวจสอบรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาเดียวกัน ระยะที่ 4 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 21 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการภาวะการณ์ได้รับประโยชน์ร่วมกัน หลักการความร่วมมือและหลักการแลกเปลี่ยน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่เหมาะสมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน มีความเข้มแข็งและยั่งยืน 3) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเครือข่าย 2) การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 4) การดำเนินงานเครือข่าย และ 5) การประเมินผลเครือข่าย 4) การประเมินผลรูปแบบจาก ความเชื่อมโยง คุณภาพผ่านเครือข่ายความร่วมมือ ผลลัพธ์ตามสมรรถนะ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ สถานศึกษาและภาคีเครือข่าย มีกระบวนการความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย, ส่งเสริมอาชีพ, นักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน, รูปแบบความร่วมมือ

Abstract

The purpose of this research was to a collaborative partnership model for promoting career development among private vocational education students. This study employed a Research and Development (R&D) design with four sequential phases. Phase 1: Needs assessment and guideline development, using a sample of 370 administrators and teachers selected through stratified random sampling. Phase 2: Model construction and verification, conducted through focus group discussions with 11 purposively selected experts. Phase 3: Model implementation, targeting 15 purposively selected school administrators and teachers. Phase 4: Evaluation of the model's propriety, feasibility, and utility, assessed by 21 experts. The research instruments included questionnaires, interviews, and evaluation forms. Data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. The findings revealed that: The developed collaborative partnership model for career promotion among private vocational education students comprises 5 core components, including Model Principles grounded in mutual benefit, collaboration, and exchange. Model Objectives: aimed at establishing a strong, sustainable collaborative partnership to promote careers for private vocational education students, uniquely tailored to private vocational colleges. Model Operations: encompassing 5 key dimensions: 1) network management, 2) joint resource allocation, 3) exchange-based interaction, 4) network operations, and 5) network evaluation. 4) Model Evaluation, which was based on connectivity, quality through the cooperative network, and competency-based outcomes; and 5) Success Conditions, which required educational institutions and network partners to maintain a systematic and continuous collaborative process to foster strength and sustainability. Overall, the evaluation results indicated that the model's propriety, feasibility, and utility were at the highest level.

Keywords: Collaborative Partnership, Career Development, Private Vocational Education Students, Partnership Model

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตแรงงานทั่วไปไปสู่การสร้าง “ทุนมนุษย์” (Human Capital) ที่มีศักยภาพสูงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นนวัตกรรมที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 สื่อสารได้หลายภาษา และจำเป็นต้องอาศัยการสร้างความร่วมมือแนวราบระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชนอย่างแท้จริง (กองยุทธศาสตร์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ พ.ศ. 2573 โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 17 (SDG 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) ที่มุ่งสร้างความแข็งแกร่งให้ภาคีเครือข่ายความร่วมมือระดับโลกผ่านการแบ่งปันทรัพยากร เทคโนโลยี และองค์ความรู้ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากทิศทางดังกล่าว สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปผู้เรียนให้เพียบพร้อมด้วยทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3Rs 8Cs ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาที่สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในรูปแบบ "All for Education" เพื่อบูรณาการศักยภาพจากทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ในบริบทของการจัดการอาชีวศึกษา พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ได้วางรากฐานการปฏิรูปทรัพยากรมนุษย์ผ่านการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งไม่ใช่เพียงการส่งผู้เรียนไปฝึกงาน แต่เป็นการร่วมกันออกแบบ “พิมพ์เขียวการเรียนรู้” ระหว่างสถานศึกษาและภาคเอกชน เพื่อผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะตรงตามมาตรฐานสากล และตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานจริง โดยเน้นการสร้างสมดุลระหว่างทักษะวิชาชีพเฉพาะทาง และทักษะชีวิต (Soft Skills) เช่น วินัยและจิตสาธารณะ เพื่อยกระดับผู้เรียนจากการเป็นเพียงฟันเฟืองในระบบอุตสาหกรรมสู่การเป็นผู้ประกอบการหรือนวัตกรรมใหม่ที่พร้อมแข่งขันในระดับโลก (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, 2551) สอดคล้องกับ ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ระบุว่า หัวใจสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การยกระดับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการให้เป็น “หุ้นส่วนการจัดการศึกษา” อย่างแท้จริง โดยเน้นการทำแผนฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ มีระบบการนิเทศ และควบคุมคุณภาพโดยครูฝึกที่ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งคุ้มครองสิทธิประโยชน์และสวัสดิภาพของผู้เรียน เพื่อยืนยันให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากข้อมูลในภาพรวม พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพ (ทั้งระดับ ปวช. และ ปวศ.) มีอัตราการมีงานทำ และศึกษาต่อรวมกันค่อนข้างสูง โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80% - 85% ภายในระยะเวลา 1 ปี หลังสำเร็จการศึกษา โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มโอกาสการมีงานทำอย่างมีนัยสำคัญ คือ ระบบทวิภาคีที่นักศึกษาเรียนในระบบร่วมจ่าย/ร่วมผลิตกับสถานประกอบการ (ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563, 2563) ซึ่งมีอัตราการได้งานทำจากบริษัทที่ฝึกงานทันทีสูงถึง 90% ควบคู่กับการมีทักษะซอฟต์แวร์ (Soft Skills) ที่ผู้ประกอบการยุคใหม่ให้ความสำคัญ เช่น วินัยการทำงาน ความยืดหยุ่นในการปรับตัว และการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Teamwork)

สถาบันอาชีวศึกษาเอกชนเผชิญข้อจำกัดเฉพาะตัวในการสร้างเครือข่ายทวิภาคี 2 ประการหลัก คือ มีอำนาจต่อรองต่ำกว่าวิทยาลัยรัฐบาลในการดึงดูดสถานประกอบการใหญ่ ๆ และขาดแคลนงบประมาณรวมถึงบุคลากรในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับเครือข่าย (Relationship Management) ส่งผลให้การรักษาความร่วมมือให้ยั่งยืนทำได้ยาก และสะท้อนว่าการพึ่งพาเพียงข้อตกลงความร่วมมือทั่วไป (Cooperation) อาจไม่เพียงพออีกต่อไปจากข้อจำกัดดังกล่าว “สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน” จึงเผชิญกับ “ช่องว่าง (Gaps)” และความท้าทายเฉพาะตัวในการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้นักศึกษา ซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาของรัฐบาล ช่องว่างเหล่านี้เป็นจุดจำกัดสำคัญที่ทำให้การผลักดันนักศึกษาไปสู่การมีงานทำหรือการเป็นผู้ประกอบการยังไปได้ไม่เต็มศักยภาพ สิ่งที่ยังขาดอยู่ คือ การขยายรูปแบบความร่วมมือไปสู่ “การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนที่ได้ประโยชน์ร่วมกัน” (Mutual Benefit & Exchange Interaction) ที่ทั้งสองฝ่ายรู้สึกว่าได้ประโยชน์ที่จับต้องได้จริง

จากความสำคัญ ปัญหา อุปสรรค และช่องว่างในการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อันนำไปสู่ข้อค้นพบและตัวแบบเชิงโครงสร้างที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สามารถนำไปใช้เป็นวิธีปฏิบัติ (Best Practice) ในการสร้างและขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ เข้มแข็ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นของความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
2. เพื่อสร้างรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

4. เพื่อประเมินรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนการออกแบบการวิจัยดำเนินการตามกระบวนการ 4 ระยะอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนา การสร้างรูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ และการประเมินรูปแบบ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะครูอาจารย์ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 1 ที่ได้จากกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 28,237 คน โดยใช้ตาราง Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์เอกสารพร้อมสัมภาษณ์เจ้าพนักงานสถานศึกษาและครู จำนวน 9 คน ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เป็นทวิภาคีเข้มแข็ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยโดยเกณฑ์ในการคัดเลือก (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีและจัดการเรียนการสอนทวิภาคี 100% ระยะที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ 11 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง โดยผ่านการสนทนากลุ่ม ระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดสำนักคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีสะเกษบริหารธุรกิจ ระยะเวลาในการทดลอง ระหว่างวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เดือน ถึง วันที่ 15 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2568 จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคีทุกสาขาวิชา (ทวิภาคี 100%) และพิจารณาจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นบางสาขาวิชา และสถานประกอบการที่เป็นเครือข่ายกับสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ระยะที่ 4 วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด แนวทางความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยเครื่องมือวิจัยทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้คะแนนระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประสานงานกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง เพื่อจัดส่งและติดตามแบบสอบถามตามกรอบเวลาที่เหมาะสม ให้ได้จำนวนครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ คือ 370 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ(%), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ความเที่ยงตรง, ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability), ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$), การวิเคราะห์เนื้อหา และการเปรียบเทียบก่อน-หลังทดลองใช้

การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สมาคมนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ร่วมกับ บริษัท ที่ปรึกษากฎหมาย ธุรกิจและการวิจัย ไวท์ไทเกอร์ จำกัด เลขที่หนังสือรับรอง ALPS-IRB-W007677 ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกคนได้รับทราบวัตถุประสงค์และให้ความยินยอมผ่านระบบออนไลน์ก่อนทำแบบทดสอบ โดยข้อมูลทั้งหมดถูกรวบรวมแบบไม่ระบุตัวตนและถือเป็นความลับตามหลักจริยธรรมการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาของความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

1.1 ผลการศึกษาคงประกอบของความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย คือ การบริหารจัดการเครือข่าย การดำเนินงานของเครือข่าย การประเมินผลเครือข่าย การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

1.2 ผลการศึกษาคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาของความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า สภาพที่เป็นจริงของความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) สภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) อยู่ระหว่าง 0.292 - 0.295 ซึ่งลำดับของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การประเมินผลเครือข่าย (0.295) รองลงมา คือ การดำเนินงานเครือข่าย (0.293) และการบริหารจัดการเครือข่าย การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน มีค่าเท่ากันอยู่ที่ 0.292 โดยเรียงตามลำดับเน้นกระบวนการบริหารจัดการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็น

ข้อ	องค์ประกอบ	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			$PNI_{\text{(Modified)}}$
		$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ	
1	การบริหารจัดการเครือข่าย	3.35	0.69	ปานกลาง	4.33	0.86	มาก	0.292
2	การดำเนินงานของเครือข่าย	3.28	0.72	ปานกลาง	4.24	0.83	มาก	0.293
3	การประเมินผลเครือข่าย	3.24	0.80	ปานกลาง	4.19	0.89	มาก	0.295
4	การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน	3.28	0.74	ปานกลาง	4.23	0.81	มาก	0.292
5	การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	2.60	0.78	น้อย	3.36	0.94	ปานกลาง	0.292
ภาพรวมทั้งหมด		3.15	0.31	ปานกลาง	4.07	0.40	มาก	

1.3 ผลการศึกษาแนวทางของความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่าย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีวิสัยปฏิบัติที่ดี 3 แห่ง พบว่า 1) ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย มุ่งยกระดับอาชีวศึกษาผ่าน MOU และหลักสูตรนวัตกรรม โดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อความยั่งยืน 2) ด้านการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งเน้นความร่วมมือภาคีวิจัยนวัตกรรม พัฒนาผู้เรียนและครูเชิงรุก พร้อมติดตามผลเพื่อผลิตคนตอบโจทย์ธุรกิจ 3) ด้านการจัดหาทรัพยากรร่วมกัน ให้มีการบริหารทรัพยากรงบประมาณ และเทคโนโลยีร่วมกับเครือข่าย พร้อมพัฒนาคนให้เก่งตอบโจทย์สถานประกอบการ 4) ด้านการประเมินผลเครือข่ายควรให้มีประเมินเครือข่ายเน้นบริหารจัดการและผลสัมฤทธิ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ตลาดแรงงานและสังคม

ที่ยั่งยืน และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน มุ่งสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ร่วมมือกับเอกชนพัฒนาคนและหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์ตลาดงานจริง

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2: การสร้างรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและสังเคราะห์องค์ความรู้จากระยะที่ 1 โดยการสังเคราะห์ สอบถามและการสัมภาษณ์แนวทางปฏิบัติที่ดี มาสร้างรูปแบบโดยมี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน การประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ

2.1 หลักการของรูปแบบ (Model Principles) ประกอบด้วย 1) หลักการภาวะถ่วงดุลได้รับประโยชน์ร่วมกัน (Win and Win) 2) หลักการความร่วมมือ (Collaborative) และ 3) หลักการแลกเปลี่ยน (Exchange)

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (Model Objectives) เพื่อสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่เหมาะสมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2.3 วิธีดำเนินงานตามรูปแบบ (Implementation Procedures of the Model) มี 5 ด้าน ดังนี้
1) การบริหารจัดการเครือข่าย เน้นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ 2) การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน มุ่งเน้นการระดมทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ เพื่อใช้สอยร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน โดยผ่านระบบสามฝ่ายเป็นการผสมผสานเศรษฐกิจและสังคมเพื่อผลิตแรงงาน ได้ตรงตามความต้องการของตลาด พร้อมทั้งยกระดับศักยภาพของครูและมอบประสบการณ์จริงแก่ผู้เรียน
4) การดำเนินงานของเครือข่าย ภาคีเครือข่ายมีบทบาทสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างครบวงจร
5) การประเมินผลเครือข่าย คณะกรรมการเครือข่ายร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อตกลง MOU อาชีวศึกษา

2.4 การประเมินรูปแบบ การดำเนินงานมุ่งเน้นการประเมินใน 3 มิติ 1) ความเชื่อมโยง 2) คุณภาพ และ 3) ผลลัพธ์ เพื่อยืนยันประสิทธิผลและความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติจริง ควบคู่กับการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินในภาพรวมพบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

2.5 เงื่อนไขความสำเร็จ เงื่อนไขความสำเร็จ 3 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาและภาคีมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกันในทิศทางเดียว 2) มีกลไกความร่วมมือที่ต่อเนื่องเข้มแข็งและยั่งยืน และ 3) ทุกฝ่ายพึงพอใจ พร้อมต่อยอดสู่ทักษะอาชีพและการทำงานร่วมกันในอนาคต

2.6. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เป็นการประเมินร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิระยะที่ 2 โดยภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก คู่มือการดำเนินการได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมใน ระดับมาก เช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.69

3. ผลการวิจัยระยะที่ 3: ทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาทดลอง ใช้โดยเลือกนำรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เฉพาะด้านการบริหารจัดการเครือข่าย จากทั้งหมด 5 ด้าน เพื่อให้เห็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติ โดยเปรียบเทียบก่อนการทดลองใช้และหลังการทดลองใช้ ด้านการบริหาร จัดการเครือข่าย พบว่า หลังทดลองใช้มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 80.29 เป็น 92.64 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.35) เกิดจากข้อตกลงและเป้าหมายที่ชัดเจน ระบบบริหารและประสานงานที่เป็นรูปธรรม การบริหารจัดการแบบครบวงจร ในระดับรายข้อที่พัฒนาที่มีนัยสำคัญสูงสุด คือ การใช้รูปแบบความร่วมมือส่งผลดีเยี่ยมต่อการสร้างความเข้าใจ ในขอบข่ายงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ร้อยละ 83.33 โดยมีอัตราการพัฒนาสูงสุดที่ร้อยละ 12.50 จนบรรลุระดับ

มากที่สุด (ร้อยละ 95.83) ขณะที่ด้านการร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการและกำกับติดตาม ร้อยละ 79.71 มีอัตราการพัฒนาดำเนินการที่ร้อยละ 11.96 แต่ยังสามารถยกระดับการดำเนินงานขึ้นสู่ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 91.67) (ดูตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบฯเปรียบเทียบก่อนและหลังทดลองใช้ ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย

ข้อ	องค์ประกอบ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ค่าความต่าง
		ร้อยละ	ระดับ	ร้อยละ	ระดับ	
1	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการและการกำกับ ติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการแรงงานแรงงานของสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด	79.71	ดี	91.67	ดีมาก	11.96
2	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีการประชุมผู้เกี่ยวข้องของทั้งสองฝ่ายเพื่อทำความเข้าใจในขอบข่ายงาน ความรับผิดชอบ และแนวปฏิบัติของแต่ละฝ่ายและที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน	83.33	ดี	95.83	ดีมาก	12.50
3	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมมือกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตกำลังคนและส่งเสริมการประกอบอาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนและมีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)	82.50	ดี	95.00	ดีมาก	12.50
4	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันประชุมสัมมนาครูฝึกของสถานประกอบการและครูนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานตลอดจนค้นหาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคปัจจัยที่เกื้อหนุนสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน และจัดให้มีผู้ประสานงานระดับปฏิบัติการ โดยการให้หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นผู้ประสานงานฝ่ายสถานศึกษาและผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้ประสานงานฝ่ายภาคีเครือข่าย	80.00	ดี	92.50	ดีมาก	12.50
5	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีบทบาทร่วมกันในการประชาสัมพันธ์ ชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ	78.33	ดี	90.83	ดีมาก	12.50
6	สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมมือกันบริหารเครือข่ายทั้งด้านเป้าหมาย หลักสูตร การฝึกงาน ทรัพยากร การประเมินและนวัตกรรมแบบครบวงจร	77.50	ดี	90.00	ดีมาก	12.50
รวมเฉลี่ย		80.29	ดี	92.64	ดีมาก	12.35

4. ผลการวิจัยระยะที่ 4: ประเมินรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ผลการประเมินรูปแบบความร่วมมือฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.73$) และความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านความเหมาะสม	4.71	0.52	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นไปได้	4.73	0.40	มากที่สุด
3	ด้านความเป็นประโยชน์	4.76	0.44	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้งหมด		4.74	0.45	มากที่สุด

อภิปรายผล

ระยะที่ 1: ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาของความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของความร่วมมือภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการอาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สภาพที่เป็นจริงของความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) สภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07$) โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) อยู่ที่ 0.292 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสและความจำเป็นในการพัฒนาความร่วมมือให้เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านที่มีค่าดัชนีสูงสุดที่ 0.295 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างอาชีวศึกษาเอกชนและเครือข่ายยังติดปัญหาขาดระบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน ไปจนถึงการประเมินผลเพื่อให้ขับเคลื่อนได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนและความร่วมมือของสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการในพื้นที่คลัสเตอร์อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน พบว่า กิจกรรมที่สถานศึกษาได้กระทำร่วมกับสถานประกอบการที่มีความคิดเห็นของผลความร่วมมือไม่ประสบความสำเร็จ คือ กิจกรรมการทำวิจัยร่วมกัน (กิตติพันธ์ หันสมร และคณะ, 2562) และในทำนองเดียวกันกับเครือข่ายความร่วมมือเป็นกลไกสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทรัพยากรที่ช่วยลดต้นทุน พร้อมเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำและความสามัคคีเพื่อแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพผลผลิตขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการพึ่งพาตนเอง (วาติกา อัครนิตย์, 2561) และสอดคล้องกับกลยุทธ์ 5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาแบบครบวงจร เป้าหมายขยายและยกระดับคุณภาพเครือข่ายความร่วมมือ ร่วมกับสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูงที่ได้มาตรฐาน และการต่อยอดองค์ความรู้สู่การผลิตนวัตกรรมที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ (พุ่มวัฒน์ กันยะกาญจน์, 2568) และผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนในสถานศึกษาและการเรียนในสถานประกอบการของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยจะเรียนรู้ทางด้านทฤษฎีในสถานศึกษาและเรียนรู้ด้านการทำงานและปฏิบัติในสถานประกอบการ (Schaap, H. et al., 2012)

ระยะที่ 2: สร้างรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่ชัดเจนและครบถ้วน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผล และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ซึ่งสะท้อนถึงความสอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎีของ “รูปแบบ (Model)” ที่มีอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานได้จริง โดยรูปแบบทำหน้าที่เป็นโครงสร้างทางความคิดที่ช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางชัดเจน มีเหตุผล และสามารถพัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงระบบ และสามารถอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนนอกจากนี้ ในส่วนของวิธีการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริหารจัดการเครือข่าย 2) การจัดหาทรัพยากรร่วมกัน 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 4) การดำเนินงานของเครือข่าย 5) การประเมินผลเครือข่าย (Masana, C. & Assawapoom, S., 2025)

ระยะที่ 3: ทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายถูกนำไปทดลองใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน 1 แห่งภายใต้ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการทดลองใช้รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยเปรียบเทียบก่อนการทดลองใช้และหลังการทดลองใช้ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า การใช้รูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายช่วยยกระดับการบริหารจัดการจากการประเมินระดับ “ดี” (80.29%) สู่ระดับ “ดีมาก” (92.64%) โดยมีการพัฒนาสูงสุดในด้านการประชุมทำความเข้าใจขอบข่ายงานร่วมกันและการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) เพื่อผลิตกำลังคน ซึ่งทุกตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มุ่งเน้นประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (นิรุตต์ บุตรแสนลี, 2561) ผลนี้ยังสนับสนุนแนวคิดของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการผ่าน 5 องค์ประกอบหลัก คือ บุคลากร หลักสูตร การสอน การวัดผล และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ และคณะ, 2561) การค้นพบนี้ช่วยยืนยันผลการวิจัยของ Tingran, L. ที่ศึกษาการพัฒนาแบบอาชีวศึกษาให้สมบูรณ์แบบ ซึ่งสะท้อนว่าความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับภาคอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเน้นการปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละประเทศผ่านการสร้างกลไกเชิงสถาบันและประโยชน์ร่วมกัน โดยมีกลไกทางสังคม โครงสร้างเศรษฐกิจ เงินทุนจากภาคเอกชนเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน (Tingran, L., 2020) ซึ่งไม่สามารถใช้โมเดลสำเร็จรูปเดียวกันได้ สอดคล้องกับผลการศึกษามิติแห่งความสำเร็จในการเป็นพันธมิตรในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ ธุรกิจและสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์บริษัท มีการสนับสนุนงบประมาณ สื่อสารที่ดี และจัดระบบเรียนรู้ในสถานที่ทำงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพ (Meister, J. C., 2006) อย่างไรก็ตาม การทดลองใช้เพียง 1 สถานศึกษาในระยะที่ 3 อาจส่งผลต่อความสามารถในการสรุปอ้างอิงไปยังวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนอื่นทั่วประเทศ

ระยะที่ 4: ประเมินรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่าย การประเมินขั้นสุดท้ายรูปแบบความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า ด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีผลการประเมินโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านความพร้อมและการนำไปใช้ สถานศึกษามีศักยภาพสูงทั้งด้านทรัพยากร งบประมาณ และโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี อีกทั้งยังมีระบบบริหารจัดการที่เอื้อต่อการทดลองใช้โดยไม่กระทบต่อภาระงานปกติของบุคลากร แสดงว่าสถานศึกษามีความพร้อมด้านทรัพยากร งบประมาณ และเทคโนโลยีสูง ซึ่งเอื้อต่อการนำไปใช้งานจริงได้ทันทีโดยไม่ส่งผลกระทบต่อภาระงานปกติ เอื้อต่อการพัฒนาและต่อยอดองค์กรได้อย่างยั่งยืน สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบนี้มีแนวคิดที่ชัดเจนและครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการพัฒนาศักยภาพครูสู่การปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวขัมย์ ทองชุมนุม ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ได้จริง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

1) สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1.1) ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบความร่วมมือเชิงระบบที่สมบูรณ์ขับเคลื่อนผ่านกระบวนการ 5 ด้าน เพื่อแก้ปัญหาช่องว่างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย (โดยเฉพาะด้านระบบประเมินผลและการทำวิจัยร่วมกัน) 1.2) เมื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้จริง สามารถยกระดับการบริหารจัดการเครือข่ายให้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีความก้าวหน้าสูงสุดในการทำ MOU ร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งสะท้อนว่าหัวใจสำคัญ คือ การร่วมมือเชิงรุกและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และ 1.3) รูปแบบนี้ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 2.1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม 2.2) สถานศึกษาที่มีความพร้อมรอบด้าน สามารถนำรูปแบบความร่วมมือนี้ไปปฏิบัติใช้ได้ทันทีเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน 2.3) การส่งเสริมอาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยควรนำ “มาตรการจูงใจ” มาใช้เพื่อดึงดูดให้ภาคเอกชนเข้าร่วมมีมากขึ้น และ 2.4) ควรจัดตั้งคณะกรรมการร่วม

เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยและพัฒนาต่อยอดในเรื่อง “การทดสอบสมรรถนะ” ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กองยุทธศาสตร์. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2568 จาก <https://strategy.kku.ac.th/docs>
- กิตติพันธ์ หันสมร และคณะ. (2562). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนและความร่วมมือของสถานศึกษา อาชีวศึกษากับสถานประกอบการในพื้นที่คลัสเตอร์อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน. วารสาร บริหารธุรกิจ และภาษา, 7(1), 44-53.
- นิรุตต์ บุตรแสนลี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มุ่งเน้นประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563. (2563). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 192 ง หน้า 20-22 (20 สิงหาคม 2563).
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก หน้า 1-5 (5 มีนาคม 2551).
- พุ่มวัฒน์ กันยะกาญจน์. (2568). กลยุทธ์การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. ใน วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, 30(105), 45-53.
- วาลิกา อัครนิตย์. (2561). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาสาขาวิชา การบริหารการศึกษา และภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(1970), 607-610.
- Masana, C. & Assawapoom, S. (2025). Dynamics of collaboration building: An interdisciplinary management perspective. International Journal of Education, Culture and Society, 10(6), 358-362.
- Meister, J. C. (2006). Corporate universities: Lessons in building a world-class work force. New York: McGraw-Hill.
- Schaap, H. et al. (2012). Students' learning processes during school-based learning and workplace learning in vocational education: A review. Vocations and Learning, 5(2), 99-117. <https://doi.org/10.1007/s12186-011-9069-2>
- Tingran, L. (2020). An analysis of the future trend of China's vocational education industry from the perspective of international comparison. Call for meal on. Retrieved July 30, 2026, from <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/3399971.3399976>